

інноваційних мереж. По-перше, вони є базою для виявлення нових форм і сутностей, тому що основою їх існування є винаходи. По-друге, розростання мережі прискорює цикл. Виявлено принципи розвитку інноваційних мереж: принцип єдиної зв'язку (колективна взаємодія, що зв'язує воедино об'єкти живої та неживої природи через простір і час); принцип повноти число зв'язків у мережі постійно зростає – чим більше учасників в інноваційній мережі, тим більше цінною вона стає від повсюдного розповсюдження інновацій); принцип експоненціального успіху (швидке зростання зв'язків у мережі навіть при невеликому збільшенні кількості учасників); принцип збільшують віддачу (нові учасники збільшують обсяг мережі, що залучає все нових учасників, що збільшується віддача створюється всіма учасниками, вони ж і ділять прибуток); принцип зворотного ціноутворення (інноваційна мережа постійно створює все нові і нові інноваційні продукти, попередні інновації за відношенням до існуючих стають все більш дешевими); принцип щедрості (потік інновацій збільшує цінність кожної з них, чим більше інновацій створено, тим більше потрібними вони стають, тому поширення інновацій починає само себе підтримувати); принцип централізації (інноваційна мережа, має ясно виражений центр, але немає чітких кордонів); принцип не рівноваги (в інноваційній мережі відбувається еволюційний якісний перехід у зв'язку з постійним розвитком науки, появою нових відкриттів, розробкою нових теорій, тому мережа створює платформу для нових інновацій).

Н.І. Кропівцова, доц. (ХДУХТ, Харків)

РОЗРАХУНКОВО-ПЛАТІЖНА ДИСЦИПЛІНА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА

Розрахункова дисципліна передбачає зобов'язання суб'єктів господарювання дотримуватися встановлених правил проведення розрахункових операцій.

Розрахункова дисципліна базується на виконанні основних принципів здійснення грошових розрахунків.

Дотримання розрахункової дисципліни сприяє прискоренню кругообороту коштів і зміцненню фінансового стану підприємства. Порушення розрахункової дисципліни може бути наслідком

незадовільної роботи фінансових служб підприємства, а також складного фінансового стану підприємств.

Платіжна дисципліна передбачає здійснення підприємствами платежів за фінансовими зобов'язаннями в повному обсязі та у встановлені строки.

Отже, забезпечення розрахунково-платіжної дисципліни залежить від фінансового стану суб'єктів господарювання і водночас впливає на їх фінансовий стан.

За порушення підприємствами розрахунково-платіжної дисципліни до них можуть бути вжиті санкції.

Санкцію в господарських відносинах слід розглядати як примусову міру покарання, що застосовується за порушення встановленого порядку здійснення господарсько-фінансової діяльності. Застосування санкцій спрямовано на зміцнення договірної, кредитної, розрахункової, фінансової дисципліни і поліпшення роботи економічного суб'єкта.

Залежно від того, які суб'єкти застосовують санкції, останні поділяються на договірні, банківські (кредитні), фінансові.

Договірні санкції спрямовані на забезпечення повного й безумовного виконання господарських угод. Такі санкції застосовуються у вигляді сплати неустойки, яка визначається у відсотках до суми невиконаного зобов'язання.

Банківські (кредитні) санкції застосовуються до підприємств за порушення ними кредитної дисципліни; за незадовільний стан обліку і звітності; нецільове використання кредитних ресурсів; порушення планових строків уведення об'єктів, на які отримано кредит, в експлуатацію; за несвочасне повернення отриманих кредитів.

Перед застосуванням кредитних санкцій банк може виставити вимогу підприємству ліквідувати недоліки і порушення, які були виявлені в процесі аналізу діяльності підприємства, а також проведення поточних кредитних і розрахункових операцій.

Фінансові санкції застосовуються за порушення суб'єктами господарювання фінансової дисципліни. Вони застосовуються державними органами, податковими адміністраціями.

Фінансові санкції визначено Законом України «Про державну податкову службу в Україні», а також законами, які регулюють фінансові відносини підприємства щодо сплати окремих податків і зборів (обов'язкових відрахувань).

Застосування санкцій у цілому позитивно впливає на зміцнення розрахунково-платіжної дисципліни суб'єктів господарювання. Проте дійовість цього впливу залежить від кількох обставин.

По-перше, це визначення джерела сплати штрафів. Нині всі штрафи, пені сплачуються суб'єктами господарювання за рахунок прибутку, що залишається в їхньому розпорядженні після сплати податків.

Отже, штрафи безпосередньо впливають на формування чистого прибутку підприємств, їхніх фінансових ресурсів.

По-друге, це встановлення розміру штрафів за порушення розрахунково-платіжної дисципліни та наявність чіткого переліку тих порушень, за які застосовуються відповідні штрафи. Розмір штрафів має бути достатнім для створення відповідальності суб'єктів господарювання. Водночас вони не повинні бути надмірно високими.

По-третє, це обов'язковість застосування штрафних санкцій, а отже, стягнення штрафів. Щодо банківських і фінансових санкцій, то вони, як правило, застосовуються в обов'язковому порядку. Що ж до санкцій, які визначені за порушення господарських договорів підприємствами, то їх застосування не завжди вважають обов'язковим. Суб'єкти господарювання можуть не застосовувати штрафні санкції у взаємовідносинах між собою. Це зумовлено тим, що сума отриманих підприємством штрафів збільшує суму оподаткованого прибутку.

Крім санкцій до суб'єктів підприємницької діяльності, може бути застосований і адміністративний штраф. Його слід розглядати як вид адміністративного стягнення, яке застосовується до особи за здійснення нею правопорушення, передбаченого Кодексом про адміністративні правопорушення.

В.М. Лачкова, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ КОМЕРЦІЙНИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

У науковій літературі систему поглядів, що віддзеркалює спосіб бачення будь-яких явищ або процесів і презентує його провідну ідею, прийнято називати концепцією. Вивчення питань управління комерційними ризиками також має бути пов'язано певною провідною ідеєю або баченням, що визначатиме його зміст, суб'єктів, об'єкти, мету, завдання, принципи та методи. У працях вітчизняних і зарубіжних науковців, як правило, розглядаються окремі концептуальні положення або управління ризиками підприємств взагалі (концепції ризик-менеджменту), або управління певними